

تاسیسات مکانیکی در ساختمان

از منظر مهندس معمار

سید علی صدر واقفی

۱۴۰۲

تاسیسات مکانیکی ساختمان

- تاسیسات سرمایشی (برودتی)
- تاسیسات گرمایشی (حرارتی)
- سیستم آب سرد و گرم بهداشتی
- سیستم فاضلاب و آب باران
- لوله کشی گاز
- سیستم آتش نشانی
- سیستم تهویه ی هوا
- و ...

تاسیسات مکانیکی ساختمان

- نحوه ی بررسی نقشه های تاسیسات مکانیکی
- قرارداد با پیمانکاران جزء تاسیسات مکانیکی
- ایرادات تاسیساتی در ساختمان ها
- مقایسه فنی و اقتصادی سیستم های تهویه مطبوع مختلف
- انواع لوله ها و استانداردهای لوله کشی

تهویه مطبوع

تهویه مطبوع شاخه‌ای از مهندسی مکانیک است . وظیفه آن تأمین شرایطی است که:

موجب رفاه انسان شود
برای نگهداری محصول یا فرآیند خاصی مورد نیاز باشد.

تهویه مطبوع معمولاً شامل : سرمایش، گرمایش، رطوبت زنی و رطوبت زدائی و تصفیه هوا می‌باشد.

بهترین طرح، سیستمی است که ۴ پارامتر زیر را برای هوای اتاق، همزمان کنترل کند:

- دما
- رطوبت
- سرعت
- تمیزی

شرایط آسایش رطوبت نسبی ۵۵٪ - ۴۵٪ و دمای ۲۷-۲۱ درجه سلسیوس است

تهویه مطبوع به دو بخش تقسیم می شود :

تهویه مطبوع تابستانی

تهویه مطبوع زمستانی

از یک دیدگاه نوع سیستم تهویه مطبوع، می توان دسته بندی زیر را تعریف کرد:

سیستم های مرکزی

سیستم های مستقل

۱- تعیین شرایط طرح داخل و خارج ساختمان

شرایط طرح داخل و خارج را می توان از جداول استاندارد موجود در بیشتر کتابهای تهویه مطبوع بدست آورد.

- شرایط هوای خارج از آمارهای اداره هواشناسی تعیین می گردد.

برای گرمترین روز سال یعنی اول مرداد ماه (۲۳ جولای) در ساعت ۳ بعد از ظهر برای ساعات دیگر روز با داشتن دامنه تغییرات روزانه و در نظر گرفتن مقدار تصحیح بدست می آید.

- شرایط هوای داخل نیز بستگی به کاربری فضاها دارد.

دمای خشک، دمای مرطوب، رطوبت نسبی، نسبت رطوبت و ...

جدول ۱۹-۱: شرایط طرح خارج تابستانی و زمستانی برای چند شهر ایران

ارتفاع از سطح دریا فوت	عرض جغرافیایی درجه	تابستان			نام شهر
		دمای خشک F	دمای مرطوب F	دامنه تغییرات* روزانه F (Daily Range)	
7	30	39	81	32	آبادان
5780	34	8	70	30	اراک
4400	38	9	72	27	ارومیه
5200	33	14	68	29	اصفهان
66	31	37	80	35	اهواز
1870	27	37	84	29	ایرانشهر
0	37	32	82	15	بابلسر
0	37	32	82	15	بندرانزلی
30	27	50	90	16	بندرعباس
43	27	47	98	15	بندرلنگه
40	30	45	86	15	بندرماهشهر
46	29	43	87	16	بوشهر
4800	33	17	74	30	بیرجند
4500	38	18	86	24	تبریز
4000	35	22	74	27	تهران
20	25	50	90	12	چابهار
0	28	55	90	16	خارک
4000	33	26	78	33	خرم‌آباد
0	30	45	80	35	خرمشهر
500	32	30	79	31	دزفول
0	37	31	70	13	رامسر

دنباله جدول ۱۹-۱: شرایط طرح خارج تابستانی و زمستانی برای چند شهر ایران

ارتفاع از سطح دریا فوت	عرض جغرافیایی درجه	تابستان			نام شهر
		دمای خشک F	دمای مرطوب F	دامنه تغییرات* روزانه F (Daily Range)	
0	37	24	83	22	رشت
1600	31	40	84	27	زابل
4500	29	17	76	32	زاهدان
5400	37	3	72	31	زنجان
3100	36	16	75	31	سبزوار
4900	36	2	75	37	سقز
3800	36	23	79	25	سمنان
5000	35	9	72	33	سنندج
4500	36	15	74	28	شاهرود
5600	35	20	70	30	شمیران
5000	30	22	70	35	شیراز
3000	34	25	78	33	طیس
4600	29	28	77	31	فسا
4300	36	17	76	31	قزوین
3150	34	24	83	29	کاشان
5800	30	15	72	33	کرمان
4600	34	13	65	42	کرمانشاه
400	37	30	85	19	گرگان
3104	36	12	67	29	مشهد
5500	35	14	63	38	همدان
4000	32	20	76	28	یزد

* دامنه تغییرات روزانه دمای خشک (Daily Range) عبارتست از اختلاف دمای حداکثر و حداقل در طول مدت ۲۴ ساعت شبانه‌روز در شهر موردنظر.

جدول ۲۱-۱: شرایط طرح داخل تابستانی و زمستانی براساس شرایط آسایش انسان

نوع ساختمان	تابستان					زمستان				
	محل های لوکس		محل های معمولی			بارطوبت زنی			بدون رطوبت زنی	
	دمای خشک F	رطوبت نسبی %	دمای خشک F	رطوبت نسبی %	نوسان دما* F	دمای خشک F	رطوبت نسبی %	نوسان دما F	دمای خشک F	نوسان دما F
آپارتمان، منزل مسکونی، هتل، بیمارستان، اداره، مدرسه و غیره	74-76	50-45	77-79	50-45	2-4	74-76	35-30	3 تا -4	75-77	-4
مکانهای بامدت اشغال محدود: بانک، آرایشگاه، فروشگاه، سوپرمارکت و غیره	76-78	50-45	78-80	50-45	2-4	72-74	35-30	3 تا -4	73-75	-4
مکانهایی با گرمای نهان زیاد: تالار کنفرانس، مسجد، کلیسا، رستوران، تئاتر و سینما و غیره	76-78	55-50	78-80	60-65	1-2	72-74	40-35	2 تا -3	74-76	-4
ساختمانهای صنعتی و کارخانجات: سالن اجتماعات، سالن ماشین آلات و غیره.	77-80	55-45	80-85	60-50	3-6	68-72	36-30	4 تا -6	70-74	-6

• مقادیر ارائه شده در ستون نوسان دما برای تنظیم ترموستات اتاقی بکار می روند.

•• برای اتاق هایی که سطح شیشه آنها زیاد است و یادواره های مشرف به خارج آنها خوب عایق کاری نشده اند، باید دمای خشک را برابر حداکثر میزانی که در جدول پیشنهاد شده در نظر گرفت.

برخی از معیارهایی که مبنای مقایسه سیستم های تهویه مطبوع را تشکیل می دهند عبارتند از :

چگونگی تأمین شرایط آسایش (انرژی مصرفی چیست؟)
میزان و درجه آسایش مورد نظر (ساختمان لوکس یا معمولی؟)
ظرفیت سیستم (چیلر؟ دیگ؟)
وضعیت جاگیری و اشغال فضا توسط سیستم
هزینه های تهیه و نصب (هزینه های اولیه)
هزینه بهره برداری (running cost)مانند مصرف گاز، آب، برق و...
قابل اتکا بودن سیستم
قابل انعطاف بودن سیستم
تعمیر و نگهداری سیستم و هزینه های آن

پلان ساختمان مسکونی

پروژه ی نمونه

ساختمان : مسکونی

اقلیم : تهران

موقعیت : خ مرزداران

مساحت : ۱۰۵ مترمربع

بار برودتی: ۳ تن تبرید

تعداد طبقات :

۵ طبقه مسکونی، ۲ طبقه مشاعات

